

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ЛУБЕНСЬКИЙ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ПОЛТАВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»**

Циклова комісія економічно-комерційних дисциплін

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Безпека життєдіяльності та охорона праці**

освітньо-професійна програма Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
спеціальність 076 Підприємництво та торгівля
галузь знань 07 Управління та адміністрування
освітньо-професійний ступінь - фаховий молодший бакалавр
циклова комісія економічно-комерційних дисциплін

Розробник: **Ісаєнко Володимир**, викладач
економічно-комерційних дисциплін, спеціаліст вищої
кваліфікаційної категорії

Керівник освітньо-професійної програми Підприємництво, торгівля та
біржова діяльність
Пономаренко Вікторія, голова циклової комісії економічно-комерційних
дисциплін, викладач вищої кваліфікаційної категорії.

Лубни 2026 р.

2. Опис навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Безпека життєдіяльності та охорона праці
Назва структурного підрозділу	Циклова комісія економічно-комерційних дисциплін
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	Викладач: Ісаєнко Володимир Контакти: кабінет охорони праці, викладач вищої кваліфікаційної категорії, інженер з охорони праці e-mail: isaenko.college@gmail.com тел.: +380663063051
Ступінь фахової передвищої освіти	фаховий молодший бакалавр
Спеціальність	076 Підприємництво та торгівля
Передумови для навчання	Здобувачі освіти мають досягнути обов'язкових результатів навчання та компетентностей здобувача фахової передвищої освіти з дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці».

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці»: формування у здобувачів освіти теоретичних знань і практичних навичок у галузі охорони праці, безпеки життєдіяльності, цивільного захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій природного, техногенного, соціального та воєнного характеру.

Завдання навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці»: в результаті вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці» фахові молодші бакалаври повинні бути здатними до вирішення професійних задач діяльності, пов'язаних з забезпеченням життя, здоров'я і працездатності під час роботи та мати такі основні загальнокультурні та професійні компетенції з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності.

4. Результати навчання (компетентності випускника)

Назва компетентностей/ результатів навчання	Сутність сформованих компетентностей/результат
Інтегральна компетентність	Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі охорони праці та безпеки життєдіяльності, правил поведінки та порядку дій при виникненні надзвичайних ситуацій, створенні безпечних та нешкідливих умов праці або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів системи наук та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>- компетентності, визначенні закладом фахової передвищої освіти:</p> <p>ЗК 9. Здатність оцінювати ризики та приймати раціональні управлінські рішення щодо безпеки життєдіяльності та охорони праці.</p>
Спеціальні компетентності (СК)	СК 5. Здатність здійснювати діяльність із дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.
Результати навчання (РН)	<p>РН 01. Знати свої права як члена суспільства, розуміти цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.</p> <p>РН 3. Володіти державною та іноземною мовами у професійній діяльності.</p> <p>РН 05. Дотримуватися вимог законодавства для забезпечення правомірності професійних рішень.</p> <p>РН 11. Знати основи нормативно-правового забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і застосовувати їх на практиці.</p> <p>- результати, визначенні закладом фахової передвищої освіти:</p> <p>РН 18. Зберігати та примножувати моральні, культурні цінності, формувати гідне ставлення до надбань історії та національної культури, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p>

5. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		о	л	п	лаб	сем.		с.р.	о	л	п	лаб
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
МОДУЛЬ 1.												
Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек	6	4				2						
Тема 2. Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки	4	2				2						
Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки	16	6	4		2	4						
Разом за модулем 1	26	12	4		2	8						
МОДУЛЬ 2.												
Тема 4. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у НС	6	4	2									
Тема 5. Застосування ризик орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС	2					2						
Тема 6. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та АТО у НС	4	2				2						
Тема 7. Управління силами та засобами ОГ під час НС	6	2			2	2						
Разом за модулем 2	18	8	2		2	6						

МОДУЛЬ 3.											
Тема 8. Вступ. Теоретичні основи охорони праці.	4	2				2					
Тема 9. Правові та організаційні основи охорони праці.	4	2				2					
Тема 10. Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці. Організація охорони праці на підприємстві.	4	2				2					
Тема 11. Навчання з питань охорони праці. Профілактика травматизму та професійних захворювань.	6	2			2	2					
Разом за модулем 3	18	8			2	8					
МОДУЛЬ 4.											
Тема 12. Повітря робочої зони. Освітлення виробничих приміщень. Вібрація. Шум, ультразвук, інфразвук.	12	6	4			2					
Тема 13. Електромагнітні поля і випромінювання радіочастотного діапазону. Випромінювання оптичного діапазону. Іонізуюче випромінювання. Санітарно-гігієнічні вимоги до планування і розміщення виробничих і допоміжних приміщень.	4	2				2					
Тема 14. Загальні вимоги безпеки. Електробезпека.	6	2	2			2					
Тема 15. Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах	5	2			2	2					
Разом за модулем 4	28	12	6		2	8					
Усього годин	90	40	12		8	30					

6. Трудомісткість:

Загальна кількість годин - **90** (кредитів ЄКТС 3,0)

Кількість модулів: **4**

Форма семестрового контролю – **залік**

**7. Оцінювання результатів навчання
знань здобувачів освіти за 4- бальною шкалою**

Оцінка за 4 – бальною шкалою	Критерії оцінювання знань студентів
5 (відмінно)	Здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності при вивченні дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці», має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальної програми; уміє самостійно аналізувати та використовувати набуті знання і вміння з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності, правил надання першої долікарської допомоги потерпілим; узагальнювати опанований матеріал, користуватися джерелами інформації; приймати рішення щодо ліквідації аварій, пожеж стихійного лиха, нещасних випадків виробничого та невиробничого характеру, аварій на виробництві, проявів насильства, жорстокості, тероризму, воєнних дій для захисту свого життя і здоров'я та оточуючих; уміє знаходити оптимальні, обґрунтовані, творчі рішення для розв'язування професійних завдань.
4 (добре)	Здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу з дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці», застосовує його на практиці, вміє ідентифікувати і систематизувати небезпеки, аналізувати умови праці на робочих місцях, визначати вплив шкідливих та небезпечних виробничих факторів на здоров'я і працездатність людини; самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна; уміє контролювати власну діяльність, аргументувати свої думки та висновки. Відповідь його (її) логічна, хоч і має неточності.
3 (задовільно)	Здобувач освіти виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу з дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці». Відповідь його(її) правильна, але недостатньо осмислена. Вміє застосовувати знання при виконанні практичних завдань за зразком, допускаючи при цьому суттєвих помилок; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал з причин виникнення небезпек та ризикової поведінки людини в екстремальних ситуаціях на робочих місцях та в побуті; здатний з помилками та неточностями дати визначення понять.
2 (незадовільно)	Здобувач освіти відтворює частину навчального матеріалу з питань безпеки життєдіяльності та охорони праці на рівні окремих фрагментів; з допомогою викладача може елементарно розпізнавати і пояснювати окремі факти, події та явища природного, техногенного чи воєнного характеру; дати визначення окремих термінів з дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці», елементів, об'єктів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

8. Політика курсу навчальної дисципліни

8.1. Політика щодо академічної доброчесності

Політику щодо академічної доброчесності регламентує Положення про академічну доброчесність у Відокремленому структурному підрозділі «Лубенський фінансово-економічний фаховий коледж Полтавського державного аграрного університету», затверджене протоколом педагогічної ради № 4 від 30 грудня 2021 р.

Дотримання принципу академічної доброчесності здобувачами фахової передвищої освіти при опануванні навчальної дисципліни передбачає: самостійне виконання завдань поточного, модульного та підсумкового контролю; добросовісна та коректна робота із джерелами інформації, посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень; дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права.

8.2. Комунікаційна політика

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні мати електронну пошту та на випадок проведення занять у дистанційному режимі обліковий запис в спеціалізованому хмарному середовищі.

Дистанційна комунікація учасників освітнього процесу може здійснюватися через засоби комунікації: електронну пошту, месенджери, чати, відеоконференції тощо.

8.3. Політика щодо відвідування занять

Здобувачі фахової передвищої освіти зобов'язані відвідувати всі види навчальних занять, що передбачені навчальним планом, відповідно до розкладу занять.

Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач фахової передвищої освіти має повідомити викладача особисто або через старосту групи. При не явці на заняття через поважні причини, не пізніше трьох днів після виходу на заняття подати підтверджуючі документи куратору групи (медична довідка, заява). Якщо за один модуль здобувач фахової передвищої освіти має три і більше пропусків занять, необхідно взяти в навчальній частині допуск та відпрацювати ці заняття, незалежно від причин пропусків.

Кожне пропущене без поважної причини заняття відпрацьовується здобувачем фахової передвищої освіти на оцінку у формі усної співбесіди, письмової роботи тощо. Пропущена тема вивчається студентом самостійно. Необхідно взяти в навчальній частині допуск та відпрацювати пропущене без поважної причини заняття.

8.4. Політика щодо перескладання

Перездача модульних оцінок на підвищення не дозволяється (за винятком незадовільних оцінок). Здобувачу фахової передвищої освіти, який одержав незадовільну модульну оцінку, дозволяється перездача не більше двох разів викладачеві, в разі не здачі – спеціально створеній комісії.

Здобувач фахової передвищої освіти, який одержав незадовільну семестрову оцінку, може ліквідувати академічну заборгованість за погодженням із завідувачем відділення до початку наступного за сесією семестру згідно з розкладом ліквідації заборгованості в терміни, визначені заступником директора з навчальної роботи.

При ліквідації академічної заборгованості допускається перескладання заліку не більше двох разів: перший раз викладачу, другий – комісії, до складу якої входить заступник директора з навчальної роботи, голова циклової комісії (за якою закріплена дана дисципліна) та викладач.

9. Рекомендовані джерела інформації

1. Закон України «Про охорону праці». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>
2. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>
3. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/39/95-%D0%B2%D1%80#Text>
4. Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97). URL : <http://www.insc.gov.ua/docs/nrbu97.pdf>
5. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text>
7. НПАОП 0.00-4.09-07 «Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0311-07#Text>
8. НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0231-05#Text>
9. НПАОП 0.00-4.15-98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0226-98#Text>
10. НПАОП 0.00-4.21-04 «Типове положення про службу охорони праці». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1526-04#Text>.
11. НПАОП 0.00-6.03-93 «Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0020-94#Text>
12. Бедрій Я.І., Нечай В.Я. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник. – Львів: Магнолія, 2023. – 497 с.
13. Безпека життєдіяльності: конспект лекцій/ Н.О. Полякова – К 2023-64 с.
14. Безпека життєдіяльності/ Упоряд.: Ю. Ю. Мланець. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2023. 44 с.
15. Желібо Є.П., Зацарний В.В., Заверуха Н.М. Безпека життєдіяльності: Навч. посіб. / За ред. Є.П. Желібо. 7-е вид. – К.: Каравела, 2022. – 344 с.
16. Кодекс законів про працю України : зі змінами та доп. станом на 01 лип. 2021 р.: офіційний текст. – Київ : "Правова єдність" редакція юридичних видань : Алерта, 2021. – 107 с.
17. Пожарова О.В. Охорона праці : навчальний посібник. Одеса. 2022. 86 с.

18. Пістун І.П. Охорона праці : навч. посіб. з практикумом / І. П. Пістун, Л. А. Катренко, Ю. В. Кіт. – Київ : Університетська книга, 2020. 540 с.
19. Іванов, Ю. Ф. Науково-практичний коментар Кодексу законів про працю України : законодавство враховане станом на 01.01. 2020 / Ю. Ф. Іванов. - Київ : "Правова єдність" : Алерта, 2020. - 786 с.
20. Кіт Л .Я. Основи рятування і збереження життя людини, яка перебуває у невідкладному стані / Л. Я. Кіт, Н. В. Наливайко. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2020. – 132 с.
21. Охорона праці: навч. посіб. / О. В. Пожарова; нац. ун-т «Одеська юридична академія»; Одеса. 2022. 86 с.

Електронні ресурси

1. Офіційний сайт Держгірпромнагляду. URL : <https://dsp.gov.ua/category/pro-sluzhbu/>
2. Державна служба України з надзвичайних ситуацій URL:<https://dsns.gov.ua/>
3. Рада національної безпеки і оборони України URL:<https://www.rnbo.gov.ua/>
4. Верховна Рада України URL : <https://www.rada.gov.ua/>
5. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України URL: <https://mepr.gov.ua/>
6. Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України URL: <https://regulation.gov.ua/catalogue/regulators/id496/npa>